

і природокористування України. Серія: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – К. – 2011. – Вип. 160. – Ч. 1. – С. 245-249.

18. Хмельничий Л. М. Селекція сільськогосподарських тварин. Практикум лабораторно-практичних занять для студентів денної форми навчання напряму підготовки 8.09010201 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОКР «магістр» // Суми: Видавництво: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Дьоменко В.В. – 2012. – 254 с.

19. Хмельничий Л. М. Реалізація спадковості бугаїв-плідників у співвідносній мінливості лінійної оцінки з молочною продуктивністю корів у віковій динаміці лактацій / Л. М. Хмельничий // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука. – 2009. – Вип. 43. – С. 329-339.

20. Хмельничий Л. М. Особливості успадкованості та сполучної мінливості ознак екстер'єру корів української червоно-рябої молочної породи / Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб // Збірник наукових праць Вінницького НАУ. Серія: Сільськогосподарські науки. – Вінниця. – 2011. – Вип. 8 (48). – С. 59-62.

Приведены результаты оценки голштинских быков-производителей по экстерьерному типу их дочерей в стаде, где разводится украинская черно-пестрая молочная порода. Использование международной системы линейной классификации позволило установить уровень изменчивости групповых и описательных признаков экстерьера в пределах производителей и степень их связи с величиной надоя за первую лактацию.

Ключевые слова: черно-пестрая молочная, быки-производители, экстерьерный тип, линейная классификация

The results of estimation of Holstein bulls-producers are resulted on the exterior type of their daughters in a herd, Ukrainian bleak-and-write dairy breed. The use of the international system of linear classification allowed to set the level of changeability of group and descriptive signs of exterior within the limits of producers and degree of their connection with by the size of yield for the first lactation.

Key word: bleak-and-write dairy, stud bulls, exterior type, linear classification

Дата надходження в редакцію: 12.12.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Г.П.Котенджи

УДК 636.2.033.06.082.4

ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ ТА ЛІНІЙНИЙ РІСТ ПЛІДНИКІВ РІЗНИХ ЛІНІЙ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

І. С. Каменська, к.с.-г.н., Інститут розведення і генетики тварин НААН України

Досліджено вплив лінійної належності бугаїв на проміри статей тіла та кількісні і якісні показники спермопродукції. Встановлено зв'язки між кількісними і якісними показниками сперми, а також між промірами статей тіла,

Ключові слова: бугаї, лінія, об'єм еякуляту, концентрація спермій, рухливість спермій, проміри статей тіла.

Ефективність великомасштабної селекції значною мірою залежить від системи розведення порід за лініями [1, 3]. Лінія – основна структурна одиниця порід сільськогосподарських тварин [4,6]. Розведення за лініями – це комплекс зоотехнічних заходів, спрямованих на поліпшення, закріплення і подальше вдосконалення господарсько-корисних якостей груп тварин на основі використання системи добору й підбору видатного плідника і його найціннішого потомства [2]

Метою наших досліджень було вивчити вплив лінійної належності плідників симентальської породи на їх відтворювальну здатність та лінійний ріст.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведені на 140 бугаях симентальської породи, які використовувалися на ДСП «Головний селекційний центр України» (м. Переяслав-Хмельницький Київської обл.

Кількісні та якісні показники спермопродукції вивчали за матеріалами зоотехнічного обліку та даними лабораторії технології отримання і кріоконсервації сперми згідно з ГОСТ 20909. 3-75-ГОСТ 20909. 6-75 та ГОСТ 27777-88 (СТ.СЕВ 5961-87).

Для характеристики екстер'єру та загального розвитку плідників у 24-, 36-, 48-, 60-місячному віці за допомогою мірної палиці, мірної стрічки та циркуля брали наступні проміри: висота в холці, ширина грудей, глибина грудей, обхват грудей за лопатками, ширина в маклаках (клубах), коса довжина тулуба (палицею), обхват п'ястка.

Одержані результати наукових досліджень обробляли методом варіаційної статистики за Н.А. Плохинским [7] та Е.К.Меркурьєвою [5]

Результати досліджень. Аналіз одержаних нами даних свідчить, що у бугаїв-плідників різних ліній симентальської породи за показниками спермопродукції і запліднювальної здатності

спостерігаємо вірогідну різницю (табл. 1, 2). Так за певний період використання найбільший об'єм еякуляту був у бугаїв лінії Забавного 1142,55 (3,79±0,019 мл), а найменший – у тварин лінії Етапа 967,39 (3,49±0,14 мл). Різниця за цим по-

казником між бугаями даних ліній становила 0,30 мл. Тварини лінії Сигнала 4863,53 також характеризувалися високим показником об'єму еякуляту (3,76±0,23 мл).

Таблиця 1

Кількісні та якісні показники спермопродукції бугаїв-плідників різних ліній симентальської породи

Лінія	Статистичний показник	Об'єм еякуляту, мл	Концентрація спермій в еякуляті, млрд./мл	Рухливість спермій, бали	Загальна кількість спермій в еякуляті, млрд.
Забавного 1142,55 (n=33)	M±m	3,79±0,19	1,07±0,02	8,02±0,11	4,05±0,27
	Cv, %	29,50	13,56	8,21	38,25
Сигнала 4863,53 (n=22)	M±m	3,76±0,23	1,09±0,02	8,11±0,13	4,10±0,28
	Cv, %	28,86	11,78	8,07	32,26
Етапа 967,39 (n=30)	M±m	3,49±0,14	1,11±0,20	8,15±0,10	3,87±0,20
	Cv, %	22,75	10,74	7,37	28,91
Радоніса 838,56 (n=55)	M±m	3,53±0,12	1,19±0,12	8,14±0,08	4,20±0,59
	Cv, %	25,75	79,24	7,71	79,24

Найвищі показники концентрації спермій (1,19±0,12 млрд./мл) та загальної кількості спермій в еякуляті (4,20±0,59 млрд.) мали плідники лінії Радоніса 838,56, а найнижчі бугаї лінії Забавного 1142,55 (відповідно до вищеназваних показників 1,07±0,02 млрд./мл і 4,05±0,27 млрд.). Перевага перших над другими становила 0,12 млрд./мл та 0,15 млрд.

Рухливість спермій була найвищою у тварин лінії Етапа 967,39, а найнижчою – у бугаїв лінії Забавного 1142,55. Різниця за цим показником на користь перших складала 0,13 бала.

Найбільшу кількість корів і телиць було осіменено одним плідником із лінії Сигнала 4863,33 (579,21±114,42 голів), а найменшу – із лінії Забавного 1142,55 (267,57±62,55 голів).

Різниця за цим показником між бугаями вищезгаданих ліній становила 311,64 голів (P<0,01), а між тваринами ліній Сигнала 4863,33 і Радоніса 838,56 – 225,25 (P<0,10) та Сигнала 4863,33 і Етапа 967,39 – 166,74 голів.

Заплідненість від першого осіменіння (48,09±3,65 %) та загальна заплідненість (90,06±1,90 %) була максимальною у плідників лінії Забавного 1142,55, а мінімальна відповідно до вищеназваних показників – у бугаїв лінії Етапа 967,39 (36,97±3,11 %) і Радоніса 838,56 (87,32±1,91 %). Різниця за цими показниками між плідниками лінії Забавного 1142,55 і Етапа 967,39 становила 11,12 % (P<0,01) та Забавного 1142,55 і Радоніса 838,56 – 2,74 %.

Таблиця 2

Запліднювальна здатність спермій бугаїв-плідників різних ліній симентальської породи

Лінія	Статистичний показник	Всього осіменено корова і телиць	Запліднилося всього, %	Запліднилося від I осіменіння, %
Забавного 1142,55 (n=19)	M±m	267,57±62,55	90,06±1,90	48,09±3,65
	Cv, %	101,91	9,21	33,10
Сигнала 4863,53 (n=14)	M±m	579,21±114,42	88,84±2,59	46,64±3,25
	Cv, %	73,92	10,92	26,12
Етапа 967,39 (n=19)	M±m	412,47±88,70	88,01±1,68	36,97±3,11
	Cv, %	93,74	8,34	36,71
Радоніса 838,56 (n=30)	M±m	353,96±70,04	87,32±1,91	44,89±2,43
	Cv, %	108,39	11,99	29,68

Середньостатистичні параметри екстер'єру плідників симентальської породи дають змогу встановити особливості будови тіла тварин кожної лінії.

Провівши аналіз динаміки промірів статей тіла бугаїв (табл. 3) встановлено, що у тварин різних ліній симентальської породи різні проміри у різні вікові періоди збільшувалися нерівномірно.

У 24-місячному віці (табл. 3) за висотою в холці (P<0,10), шириною (P<0,01) і глибиною грудей (P<0,05), обхватом грудей за лопатками (P<0,05), шириною в маклаках (P<0,10) та обхватом п'ястка переважали тварини лінії Етапа 967,39, а косою довжиною тулуба плідники лінії

Сигнала 4863,53 (P<0,05).

У 36-місячному віці (табл. 3) бугаї-плідники лінії Забавного 1142,55 переважали плідників ліній Сигнала 4863,53, Етапа 967,39, Радоніса 838,56 за промірами висоти в холці, різниця не достовірна. За промірами глибини та ширини грудей переважали тварини лінії Сигнала 4863,53. За обхватом грудей за лопатками (P<0,10), шириною в маклаках (P<0,05), косою довжиною тулуба та обхватом п'ястка тварини лінії Етапа 967,39 відзначалися кращими показниками.

У 48-місячному віці (табл. 3) за висотою в холці (P<0,05), глибиною грудей за лопатками

($P < 0,01$), обхватом грудей за лопатками ($P < 0,10$), косою довжиною тулуба, шириною в маклаках, обхватом п'ястка плідники лінії Сигнала 4863,53, переважали бугаїв-плідників усіх досліджуваних ліній. За шириною грудей та обхватом п'ястка тварини лінії Радоніса 838,56 ма- ла найвищі показники, різниця невірогідна.

У 60-місячному віці (табл. 3) бугаї лінії Етапа 967,39 переважали ровесників усіх дослідних ліній за висотою в холці, глибиною грудей за лопатками ($P < 0,10$), обхватом грудей за лопатками ($P < 0,05$), косою довжиною тулуба та шириною в маклаках ($P < 0,10$).

Таблиця 3

Проміри статей тіла бугаїв-плідників різних ліній симентальської породи, см

Лінія (кличка і номер родоначальника)	Статистичний показник	Назва проміру						
		висота в холці	глибина грудей	ширина грудей	ширина в маклаках	коса довжина тулуба (пальцею)	обхват грудей за лопатками	обхват п'ястка
24 місяців								
Забавного 1142,55 (n=8)	M±m	135,25±1,72	69,62±1,71	47,87±1,48	47,75±1,12	158,5±3,45	191,37±4,17	21,43±0,39
	Cv, %	3,62	6,95	8,75	6,69	6,16	6,16	5,21
Сигнала 4863,53 (n=6)	M±m	135,33±2,41	73,66±2,23	48,66±2,85	49,33±2,29	167,83±4,34	198,16±5,30	20,5±0,88
	Cv, %	4,48	7,42	14,39	11,37	6,34	6,55	10,58
Етапа 967,39 (n=9)	M±m	137,55±2,04	73,77±2,17	50,11±1,83	51,00±1,78	161,11±3,42	203,55±4,89	21,50±0,45
	Cv, %	4,45	8,83	11,00	10,51	6,38	7,22	6,37
Радоніса 838,56 (n=11)	M±m	133,18±1,49	67,27±0,96	46,00±1,27	47,54±0,76	155,72±2,77	190,72±2,91	20,72±0,54
	Cv, %	3,72	4,75	9,22	5,35	5,91	5,07	8,72
36 місяців								
Забавного 1142,55 (n=9)	M±m	144,00±2,08	77,16±1,17	53,44±1,32	52,80±0,84	171,66±1,85	216,33±2,84	22,61±0,43
	Cv, %	4,35	4,58	7,43	4,77	3,24	3,95	5,83
Сигнала 4863,53 (n=4)	M±m	141,00±0,40	80,00±3,34	55,75±2,17	52,25±1,10	173,75±2,13	216,25±1,49	22,75±0,25
	Cv, %	0,58	8,35	7,80	4,24	2,46	1,38	2,20
Етапа 967,39 (n=9)	M±m	143,88±1,08	78,88±1,21	53,77±1,12	55,44±0,76	176,00±2,35	221,22±2,13	22,94±0,31
	Cv, %	2,26	4,63	6,29	4,41	4,02	2,89	4,14
Радоніса 838,56 (n=13)	M±m	141,00±1,00	77,15±0,80	53,92±0,99	55,42±1,08	171,61±1,43	216,76±2,24	22,92±0,27
	Cv, %	2,56	3,77	6,62	7,04	3,02	3,74	4,26
48 місяців								
Забавного 1142,55 (n=6)	M±m	147,00±1,94	79,66±2,17	56,00±0,77	55,50±0,99	179,66±3,40	224,83±2,74	23,41±0,27
	Cv, %	3,25	6,67	3,39	4,38	4,64	3,00	2,84
Сигнала 4863,53 (n=3)	M±m	149,00±2,30	84,33±1,45	54,66±1,20	58,00±1,15	182,33±1,45	233,66±1,66	24,00±0,01
	Cv, %	2,68	2,98	3,81	3,45	1,38	1,24	1,01
Етапа 967,39 (n=4)	M±m	146,00±2,04	80,50±2,02	55,50±0,95	56,50±1,65	178,50±4,36	227,00±2,48	23,62±0,55
	Cv, %	2,80	5,02	3,45	5,87	4,89	2,19	4,69
Радоніса 838,56 (n=9)	M±m	143,33±0,92	78,66±0,68	57,11±0,96	55,77±0,64	180,55±1,70	225,55±2,14	24,05±0,26
	Cv, %	1,94	2,62	5,06	3,45	2,84	2,85	3,36
60 місяців								
Забавного 1142,55 (n=3)	M±m	143,33±1,45	77,00±2,00	55,00±1,00	55,00±0,57	178,00±6,80	218,00±2,88	22,83±0,60
	Cv, %	1,76	4,50	3,15	1,82	6,62	2,29	4,56
Етапа 967,39 (n=3)	M±m	150,66±4,40	83,33±1,76	56,33±0,33	58,33±1,20	185,33±3,92	229,00±2,00	23,83±0,72
	Cv, %	5,07	3,67	1,02	3,57	3,67	1,51	5,28
Радоніса 838,56 (n=4)	M±m	144,00±1,08	79,75±1,10	58,00±2,12	56,50±1,19	179,00±2,04	225,25±4,23	24,25±0,32
	Cv, %	1,50	2,78	7,31	4,21	2,28	3,76	2,66

За шириною грудей і обхватом п'ястка ($P < 0,10$) плідники лінії Радоніса 838,56 переважали тварин ліній Забавного 1142,55 та Етапа 967,39.

Отже, результати досліджень показують, що бугаїв-плідники різних ліній у 24-, 36-, 48- та 60-місячному віці мали не однакові проміри статей тіла. Їх ріст проходив з різною інтенсивністю. Кратність збільшення промірів статей тіла у тварин різних ліній також не однакова.

У віковий період від 24- до 36-місячного віку висота у холці, коса довжина тулуба і обхват п'ястка збільшилися в 1,04-1,11, глибина грудей за лопатками – в 1,07-1,15, ширина грудей за лопатками – в 1,07-1,17, обхват грудей за лопатками – в 1,09-1,14 і ширина в маклаках – в 1,06-1,17 рази, від 24- до 48-місячного віку висота у холці – в 1,06-1,10, глибина грудей за лопатками, обхват п'ястка, коса довжина тулуба – в 1,08-1,17, шири-

на грудей за лопатками, обхват грудей за лопатками та ширина в маклаках – в 1,11-1,24 рази.

Дослідження зв'язку між промірами статей тіла та показниками спермопродукції у бугаїв різних ліній симентальської породи виявили їх взаємозалежність (табл. 4-6). Встановлено, що у плідників лінії Сигнала 4863,53 між висотою в холці та кількістю отриманих еякулятів, кількістю отриманої сперми, об'ємом еякуляту, загальною кількістю спермії в еякуляті, загальною заплідненістю корів коефіцієнт кореляції знаходилися в межах 0,081-0,530 ($P < 0,10$), між глибиною грудей і вищеназваними показниками спермопродукції – в межах 0,171-0,486 ($P < 0,10$), між шириною грудей і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,226-0,322, між шириною в маклаках і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,038-0,485 ($P < 0,10$), між косою довжиною тулуба і цими ж показниками спермопродукції – в межах

0,038-0,576 ($P<0,10$), між обхватом грудей за лопатками і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,184-0,573 ($P<0,05$) та між обхватом п'ястка і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,017-0,516 ($P<0,10$).

У бугаїв-плідників лінії Забавного 1142,55 симентальської породи між висотою в холці та кількістю отриманих еякулятів, кількістю отриманої сперми, об'ємом еякуляту, концентрацією спермійів, загальною кількістю спермійів в еякуляті, заплідненість корів і телиць від I осіменіння коефіцієнти кореляції знаходилися в межах 0,306-0,440 ($P<0,05$), між глибиною грудей і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,136-0,98 ($P<0,10$), між шириною грудей і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,209-0,445 ($P<0,05$), між шириною в маклаках і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,063-0,514 ($P<0,05$), між косою довжиною тулуба і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,128-0,444 ($P<0,05$), між обхватом грудей за лопатками і цими ж показниками спермопродукції – в межах

0,385-0,579 ($P<0,01$) та між обхватом п'ястка і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,215-0,461 ($P<0,05$). У тварин лінії Етапа 967,39 симентальської породи між висотою в холці та кількістю отриманих еякулятів, кількістю отриманої сперми, об'ємом еякуляту, рухливістю спермійів, загальною заплідненістю корів, заплідненістю корів і телиць від I осіменіння коефіцієнти кореляції знаходилися в межах 0,256-0,855 ($P<0,05-0,01$), між глибиною грудей і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,139-0,821 ($P<0,05-0,001$), між шириною грудей і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,296-0,647 ($P<0,10-0,01$), між шириною в маклаках і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,065-0,773 ($P<0,05-0,001$), між косою довжиною тулуба і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,356-0,861 ($P<0,10-0,001$), між обхватом грудей за лопатками і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,047-0,784 ($P<0,05-0,001$) та між обхватом п'ястка і цими ж показниками спермопродукції – в межах 0,278-0,726 ($P<0,10-0,001$).

Таблиця 4

Кореляція між промірами статей тіла та показниками спермопродукції бугаїв-плідників лінії Сигнала 4863,53 (n=14), г

Назва проміру	Показник спермопродукції							
	кількість еякулятів	отримано сперми	об'єм еякуляту	концентрація спермійів	загальна кількість спермійів в еякуляті	рухливість спермійів	запліднилося всього	запліднилося від I осіменіння
Висота в холці	0,501*	0,530*	0,125	-0,039	0,081	-0,105	0,474	-0,244
Глибина грудей	0,445	0,486*	0,212	-0,030	0,171	0,005	0,385	-0,281
Ширина грудей	0,242	0,322	0,226	0,155	0,261	0,023	0,311	-0,354
Ширина в маклаках	0,472*	0,485*	0,262	-0,001	0,038	0,024	0,288	-0,349
Коса довжина тулуба (палицею)	0,143	0,213	0,171	-0,313	0,038	0,171	-0,576	-0,184
Обхват грудей за лопатками	0,550**	0,573**	0,233	-0,036	0,184	0,043	0,516*	-0,301
Обхват п'ястка	0,482*	0,475*	0,017	0,076	0,020	-0,013	0,516*	-0,417

Примітка. * – $P<0,10$; ** – $P<0,05$; *** – $P<0,01$; **** – $P<0,001$

Таблиця 5

Кореляція між промірами статей тіла та показниками спермопродукції бугаїв-плідників лінії Забавного 1142,55 (n=21), г

Назва проміру	Показник спермопродукції							
	кількість еякулятів	отримано сперми	об'єм еякуляту	концентрація спермійів	загальна кількість спермійів в еякуляті	рухливість спермійів	запліднилося всього	запліднилося від I осіменіння
Висота в холці	0,306	0,356	0,397*	0,356	0,440**	-0,345	-0,168	0,404
Глибина грудей	0,398*	0,324	0,189	0,203	0,211	-0,267	-0,218	0,136
Ширина грудей	0,395*	0,445**	0,304	0,350	0,364	-0,139	0,061	0,209
Ширина в маклаках	0,514**	0,497**	0,504**	0,227	0,472**	-0,231	-0,260	0,063
Коса довжина тулуба (палицею)	0,444**	0,350	0,211	0,128	0,207	-0,154	-0,196	0,181
Обхват грудей за лопатками	0,579***	0,576***	0,435**	0,385	0,470**	-0,074	-0,083	0,421
Обхват п'ястка	0,455**	0,461**	0,295	0,466	0,404*	-0,054	-0,021	0,215

Примітка. * – $P<0,10$; ** – $P<0,05$; *** – $P<0,01$; **** – $P<0,001$

Кореляція між промірами статей тіла та показниками спермопродукції бугаїв-плідників лінії Етапа 967,39 (n=21), г

Назва проміру	Показник спермопродукції							
	кількість еякулятів	отримано сперми	об'єм еякуляту	концентрація спермійів	загальна кількість спермійів в еякуляті	рухливість спермійів	запліднилося всього	запліднилося від 1 осіменіння
Висота в холці	0,680****	0,736****	0,323	-0,103	0,213	0,256	0,523**	0,855****
Глибина грудей	0,687****	0,710****	0,271	-0,194	0,133	0,139	0,568**	0,821****
Ширина грудей	0,647***	0,617***	0,018	-0,262	-0,102	0,296	0,469*	0,550**
Ширина в маклаках	0,773****	0,751****	0,065	-0,375	-0,116	0,282	0,616**	0,699****
Коса довжина тулуба (палицею)	0,819****	0,861****	0,356	-0,079	0,273	0,430*	0,484*	0,813****
Обхват грудей за лопатками	0,784****	0,754****	0,047	-0,098	0,009	0,449*	0,520**	0,567**
Обхват п'ястка	0,662***	0,726****	0,278	-0,031	0,220	0,429*	0,475*	0,669***

Примітка. * – $P < 0,10$; ** – $P < 0,05$; *** – $P < 0,01$; **** – $P < 0,001$

Висновок. При комплектуванні племпідприємств бугаями-плідниками симентальської породи та з метою підвищення їх раціонального використання необхідно здійснювати відбір за комплексом ознак. Поряд з племінною цінністю бугаїв-плідників потрібно враховувати лінійні проміри статей тіла, які позитивно і вірогідно корелюють з показниками

спермопродукції. Таким чином, отримані результати підкреслюють важливість забезпечення необхідним рівнем вирощування бажаного типу будови тіла, який в свою чергу, як виявляється, пов'язані не лише із лінійною належністю бугаїв-плідників, а також із їх репродуктивним потенціалом, що можливо цілеспрямовано використовувати в селекційному процесі.

Список використаної літератури:

1. Басовський М.З. Вирощування, оцінка і використання плідників / Басовський М.З., Рудик І.А., Буркат В.П. – К.: Урожай, 1992. – 216 с.
2. Дедова Л.О. Порівняльна характеристика продуктивних якостей корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи / Дедова Л.О. // Матеріали V конференції молодих вчених та аспірантів. – К.: Аграрна наука, 2007. – С. 25-27.
3. До проблеми розведення за лініями при великомасштабній селекції молочної худоби [Рудик І.А., Ставецька Р.В., Судика В.В., Ткач С.О.] // Розведення і генетика тварин. – Київ: Аграрна наука, 2005. – Вип. 38. – С. 110-116.
4. Малоокова О.В. Динаміка генеалогічної структури бугаїв чорно-рябої худоби / Малоокова О.В. // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука – 2007. – Вип. 41. – С. 120-126.
5. Меркурьєва Е.К. Биометрия в селекции и генетике сельскохозяйственных животных / Меркурьєва Е.К. – М.: Колос, 1970. – 424 с.
6. Племінна робота: Довідник / [М.З. Басовський, В.П. Буркат, М.В. Зубець та ін.]; за ред. М.В. Зубця і М.З. Басовського. – К.: Асоціація «Україна», 1995. – 435 с.
7. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Плохинский Н.А. – М.: Колос, 1969. – 256 с.

Исследовано влияние линейной принадлежности быков на промеры статей тела, количественные и качественные показатели спермопродукции. Установлено связь между количественными и качественными показателями спермы а также промерами статей тела.

Ключевые слова: быки-производители, линия, объем эякулята, концентрация спермиев, активность спермиев, промеры статей тела.

The influence of a linear belonging of bulls on measurements of animal's body quantitative and qualitative dates of spermproduction has been established. The correlation of quantitative and qualitative dates of spermproduction and measurements of animal's body has been defined.

Key words: bulls-sires, a bloodline volume, concentration of spermatozoon, mobility of spermatozoon, measurements of animal's body .

Дата надходження в редакцію: 12.12.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Г.П.Котенджи